

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ У НОВОМ САДУ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
кандидаткиње Снежане Прелевић Плавшић под називом
„Правни аспекти насиља у породици“

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовao комисију

Одлуком Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду број 1/2-3 од 07.02.2022. године, одређена је Комисија за оцену докторске дисертације кандидаткиње Снежане Прелевић Плавшић под називом „Правни аспекти насиља у породици“

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. проф. др Дарко Маринковић, редовни професор, изабран у звање 2017. године, Криминалистичко – полицијски универзитет, Београд, председник комисије
2. проф. др Јелена Матијашевић, редовни професор, изабрана у звање 26.05.2021. године, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, ментор
3. проф. др Јоко Драгојловић, ванредни професор, изабран у звање 21.09.2021. године, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, члан комисије

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:

Снежана, Радомир, Прелевић Плавшић

2. Датум рођења, општина, Република:

30.12.1981.год., Нови Сад, Р Србија

3. Претходно стечено звање (датум и место одбране):

Мастер права, 2008. година, Правни факултет, Универзитет у Новом Саду

4. Научна, односно уметничка област из које је претходно стечено звање:

Правне науке, грађанскоправни модул

5. Приказ стручних, научних, односно уметничких, радова (по категоријама):
1. (Р)еволюција женских права – од лица *alieni iuris* до нордијског парадокса, Европско законодавство бр. 67 (2019), стр. 278-298. (М53)
 2. Жене и једнакост – илузија и стварност, Зборник радова XIV међународног скупа „Правнички дани проф. др Славко Царић“ – Независност правосуђа, Нови Сад, 2017. година, стр. 629-641. (М33)
 3. О злочину и казни, Право – теорија и пракса, вол. 29, бр. 10-12, 2012. године (М51)
 4. Процена утицаја на здравље људи у контексту заштите животне средине, коауторски рад са Констансом Мајхеншек, Европско законодавство, бр. 41/2012 (М53)
 5. Деца су украс света – илузија или стварност?, Правно-економски погледи, бр. 2/2012
 6. Ко ме је бизнис одговоран?, Друга међународна научно стручна конференција о учењу за подузетништво - ICEL2, Нови Сад, јун 2012, Висока школа за економију, подузетништво и управљање Никола Шубић Зрински, Учење за подузетништво, вол. 2, бр. 2, 2012 (М31)
 7. Права детета у Србији и свету, коауторски рад са Ненадом Стефановићем, Зборник радова IX традиционалног међународног скупа „Правнички дани проф. др Славко Царић“ – Савремене тенденције развоја правних система држава у региону, Нови Сад, 2012. година (М33)
 8. Да ли је правда достижна али спора?, Зборник радова VIII традиционалног међународног скупа „Правнички дани проф. др Славко Царић“, 2011. (М33)
 9. Пословна етика - парадокс или неминовност?, Право – теорија и пракса, бр. 1-3, јануар-март 2011. године (М51)
 10. Иду ли бизнис и морал заједно, Правно – економски погледи, година I, бр. 1, 2010. година
 11. Брак са елементом иностраности, коауторски рад са проф. др Радицом Шиповац, Право – теорија и пракса, бр. 8-9, септембар-октобар 2010. године (М51)
 12. Значај метода ДНК отиска у породичном праву, коауторски рад са проф. др Рок Лампеом и проф. др Маринком Џудовићем, Право – теорија и пракса, бр. 7-8, јул-август 2009. године (М51)
 13. Међународни кривични суд, коауторски рад са проф. др Петром Станојевићем и доц. др Зораном Павловићем, Право – теорија и пракса, бр. 7-8, јул-август 2009. године (М51)
 14. Право на суђење у разумном року, коауторски рад са проф. др Рок Лампеом и проф. др Маринком Џудовићем, Право – теорија и пракса, бр. 5-6, мај-јун 2009. године (М51)
 15. Накнада нематеријалне штете, коауторски рад са проф. др Маринком Џудовићем, Право – теорија и пракса, бр. 5-6, мај-јун 2009. године (М51)
 16. Специфичности научно-истраживачког рада у друштвеним наукама, коауторски рад са проф. др Лунне Монтгомеру и проф. др Здравком Жеж, Право – теорија и пракса, бр. 7-8, јул-август 2008. године (М51)
 17. Изигравање закона (*fraus legis*) у међународном приватном праву, коауторски рад са доц. др Биљаном Петровић, Право – теорија и пракса, бр. 5-6, мај-јун 2008. године (М51)

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Правни аспекти насиља у породици

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација има укупно 286 страница. Проблем породичног насиља разрађен је кроз шест поглавља, 35 табела, 29 графикана, 4 слике и 6 прилога, према следећој систематици:

I УВОД

II ПОЛОЖАЈ ЖЕНА КРОЗ ИСТОРИЈУ

- 2.1. Положај жене у Старом веку
- 2.2. Положај жене у Средњем веку
- 2.3. Положај жене у Новом веку
- 2.4. Заједница живота и насиље данас
- 2.5. Насиље у породици као криминолошки и кривичноправни феномен

III МЕЂУНАРОДНА РЕГУЛАТИВА

- 3.1. Регуллатива у окиру Уједињених нација
 - 3.1.1. Опциони протокол на Конвенцију о елиминисању свих облика дискриминације жена
 - 3.1.2. Пекинг +10
- 3.2. Регуллатива у оквиру Савета Европе
 - 3.2.1. Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција)
 - 3.2.2. Преглед одредби Истанбулске конвенције
- 3.3. Регуллатива у оквиру Европске уније
- 3.4. Релевантна јуриспруденција Интерамеричке комисије за људска права
- 3.5. Релевантна јуриспруденција Европског суда за људска права
 - 3.5.1. Опуз против Турске
 - 3.5.2. Контрова против Словачке
 - 3.5.3. Бевацка и С. против Бугарске
- 3.6. Одлуке комитета CEDAW
- 3.7. Примери добрих пракси
 - 3.7.1. Међународна пракса програма за починиоце насиља у породици
 - 3.7.2. Координисани одговор заједнице на насиље у породици, САД
 - 3.7.3. Аустријски модел заштите од насиља у породици

IV ПРАВА ЖЕНА И ПОРОДИЧНО НАСИЉЕ У СРБИЈИ

- 4.1. О истраживањима
- 4.2. Родне неједнакости у Србији
- 4.3. Образовање и запосленост
- 4.4. Распрострањеност насиља у породици
- 4.5. Последице насиља у породици
- 4.6. Искуства са институцијама и организацијама за подршку женама са искуством породичног насиља
- 4.7. Поступање институција у случајевима насиља у породици
- 4.8. Случај „Житиште“
- 4.9. Позив у помоћ

V ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈЕВИМА ПОРОДИЧНОГ НАСИЉА У СРБИЈИ

- 5.1. Нормативни оквир Републике Србије
- 5.2. Закон о спречавању насиља у породици
- 5.3. Како су законодавне промене утицале на број фемицида у Србији
- 5.4. Пандемија и породично насиље
- 5.5. Казнена политика за кривично дело насиља у породици
- 5.6. Колико кошта насиље над женама

VI ЗАКЉУЧАК

VII СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

VIII ПРИЛОЗИ

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Дисертација се бави истраживањем комплексног и вишедимензионалног проблема породичног насиља присутног на свим меридијанима и историјским раздобљима, независно од економске развијености појединих држава и усвојених цивилизацијских тековина. Трагајући за узроцима свеprisутног човеку својственог феномена, а полазећи од хипотезе да се корен насиља над женама у оквиру породице налази у дикриминацији по основу припадности роду, кандидаткиња Снежана Прелевић Плавшић користећи се историјском методом у другом поглављу анализира положај жена у различитим периодима развоја друштва.

Затим, коришћењем нормативног и упоредноправног метода, те студије случаја, кандидаткиња Снежана Прелевић Плавшић, у трећем поглављу, анализира међународноправну регулативу и добре праксе у наведеној области, ставове Интерамеричке комисије за људска права, Европског суда за људска права и Комитета за елиминацију дискриминације над женама (*Committee on the Elimination of Discrimination against Women*).

У четвртном поглављу дисертације кандидаткиња истиче да проблем насиља у породици у Србији није систематски праћен те анализира ставове Комитета за елиминацију дискриминације над женама, први званични Извештај Владе Републике Србије, који представља анализу почетног стања, поднет у складу са чланом 68 став 1 Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици Експертској групи за борбу против насиља над женама и насиља у породици (GREVIO) у јуну 2018. године. Кандидаткиња истиче да су последње анкете на националном нивоу и на нивоу АП Војводине, које се непосредно односе на насиље према женама и насиље у породици на репрезентативном узорку рађене 2009. и 2010. године, те су за полазну основу истраживања стања у Србији узета управо ова истраживања, уз податке заштитника грађана, центара за социјални рад, Министарства унутрашњих послова, појединачних исповести жена жртава насиља, те анализе судских пресуда добијених системом случајног узорка од 38 основних судова из 2015, 2018. и 2020. године. За узорак су одабране пресуде из наведених година ради испитивања ефеката усвојеног Закона о спречавању насиља у породици, односно пандемије COVID-19.

У петом поглављу кандидаткиња Снежана Прелевић Плавшић анализира законску регулативу почев од увођења кривичног дела насиља у породици у наше законодавство 2002. године па до данас, те расположиве податке Републичког завода за статистику од 2002. до 2020. године (19 извештаја) који се односе на кривично дело насиља у породици и 12 извештаја

Мреже Жене против насиља (од 2010-2021. године) који се односе на случајеве фемицида. У извођењу закључака коришћени су аналитички (анализа, апстракција, спецификација, дедукција) и синтетички (синтеза, конкретизација, генерализација, индукција) методи.

Коришћена је одговарајућа домаћа и страна литература, као и законски прописи, међународне конвенције и судска пракса.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња Снежана Прелевић Плавшић је кроз обављено истраживање у дисертацији потврдила хипотезу да се у друштву које толерише насиље оно мултипликује доказујући да се толерантан став друштва према насиљу огледа и у благој казненој политици, која „амнестира“ починиоце те утиче на жртве у смислу смањења броја пријава случајева породичног насиља. Пораст тамне бројке насиља које се дешава иза затворених врата породичног дома, тзв. пандемије из сенке, има штетне последице не само по жртве, већ и по, у судским поступцима често непрепознате секундарне, невидљиве жртве – децу посматраче насиља. Кандидаткиња наводи психолошка истраживања која указују да и само присуствовање насиљу оца (статистички подаци показују да су извршиоци насиља у доминантном броју мушкарци) над мајком у улози посматрача (изузете су, дакле, ситуације када су деца непосредне или колатералне жртве јер су покушала да заштите мајку) поред траума и изостанка системске бриге о њиховом менталном здрављу, доводи до тренсгенерацијског трансвера насилних образаца у смислу да женска деца имају веће предиспозиције да буду жртве, а мушка деца починиоци породичног насиља касније у животу, те да код све деце која одрастају у насилним породицама исто представља криминогени фактор.

Кандидаткиња у свом раду закључује да насиље у породици као комплексан проблем захтева мултисекторски и кординирани приступ у сузбијању при чему само успостављање нормативног оквира без ефикасног спровођења мера, поступања државе са дужном пријежношћу, те успостављање мреже подршке жртвама не даје дугорочне резултате. Проблеми у друштву рефлектују се на породичне односе, на шта указује пораст насиља у породици у време пандемије, остварени степен владавине права, правне сигурност и начела једнакости пред законом који утичу на број пријављених случајева породичног насиља, односно поверење грађана у институције, толерантан став друштва према насиљу кроз неадекватне медијске садржаје и родно-стереотипни образовни систем, те имплементација међународних стандарда која пружа повољнији амбијент за остваривање женских људских права.

Трајно решење проблема насиља у породици немогуће је без промена укореењених, патријархалних образаца размишљања и схватања улоге жене у друштву. У том смислу кандидаткиња Снежана Прелевић Плавшић истиче да едукација представника полиције, тужилаца, судија, лекара, наставника, социјалних радника, жртава (јер многе жене нису ни свесне да су жртве дискриминације или психичког, сексуалног или економског насиља) и шире јавности представља неизоставни део решавања проблема.

Кроз изнета истраживања и основану аргументацију кандидаткиња закључује да економски, политички и друштвено јака жена која има подршку институција не трпи насиље.

Насиље у породици последица је хиљадугодишње мушке доминације, те елиминисање родних неједнакости у центрима одлучивање, односно остваривање једнаке заступљености жена у свим државним органима, једнаких зарада за рад исте врсте и престанак дискриминације на тржишту рада на основу мајчинства, суштински оснажују жене. Дакле, као што се породично насиље дешава у економски неразвијеним, тако и у економски развијеним земљама положај који жена има у друштву неће спречити да се насиље деси, али образована и економски независна жена ће лакше изаћи из круга моћи и контроле на коме се насиље заснива.

Како се у материјалистичком свету приоритети мере новцем, кандидаткиња Снежана Прелевић Плавшић износи студије спроведене од стране феминистичких организација о трошковима који настају као последица насиља над женама, закључујући да су резултати наведених студија моћно оружје у борби за расподелу средстава. Налази истраживања изложени су на крају дисертације и поткрепљују тврдње да рад на превенцији, кроз подстицање образовања и запошљавања жена и изградњу склоништа у која би се измистиле жртве и деца (те

прекинуо трангенерацијски ланац насиља) представља дугорочно посматрано исплативије решење, иако бол и патња изазвана родно заснованим насиљем немају цену. Како се у друштвима која толеришу насиље оно мултипликује, мултипликују се и трошкови „лечења“ друштвених аномалија и вишеструко превазилазе почетна улагања у спречавање „болести“.

Препознат је проблем „недостајућих жена“ као последица родно заснованог насиља, а родна дискриминације као препрека целокупном развоју и благостању.

У дисертацији су сагледане различите димензија проблема породичног насиља, истакнут значај по ширу друштвену заједницу подизања свести о размерама и последицама истог, те спровођења превентивних мера и предложене конкретне мере за унапређење положаја жена и измена у законодавним решењима и поступању надлежних органа.

<p>VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p>
<p>Анализа и тумачење резултата истраживања је јасно, студиозно и оригинално. Кандидаткиња анализира међународноправну регулативу у области породичног насиља, те праксу међународних судова и експертских тела која представљају смернице за измене и унапређење националног законодавства. Истраживање које се односи на породично насиље у праву Србије обухвата детаљан приказ кривичног законодавства од увођења кривичног дела насиља у породици до данас, као и податке министарства унутрашњих послова, судова, тужилаштва, центара за социјални рад, заштитника грађана, невладиних организација, те непосредног увида у пресуде 39 основна суда, анализу, обраду, историјску еволуцију, њену детерминисаност и условљеност, критику појединих позитивноправних решења, као и предложена решења. Кандидаткиња у докторској дисертацији заузима аргументоване ставове у појединим питања. Излагање има логички след, а истраживање је спроведено у складу са методолошким захтевима и одликује га аутентичност, обухватност и применљивост.</p>
<p>VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:</p>
<p>1. Да ли је докторска дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Дисертација је у потпуности урађена по методологији, плану и садржају који је дат у пријави теме и који је одобрен у поступку оцене подобности кандидата и теме докторске дисертације.</p>
<p>2. Да ли докторска дисертација/докторски уметнички пројекат садржи све битне елементе Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за овакву врсту радова.</p>
<p>3. По чему је докторска дисертација оригиналан допринос науци Како наука није сама себи циљ, већ служи унапређењу људског друштва, у практичној анализи различитих аспеката проблема породичног насиља кроз коју се нуде начини унапређења ове области у нашем праву огледа се допринос дисертације. У том смислу, кандидаткиња је више орјентисана ка сагледавању резултата појединих решења и последицама неадекватног реаговања друштва на проблеме ткз. пандемије из сенке, истицању значаја превенције, трагању за узроцима појаве, те изношењу основане аргументације зашто је улагање напора у решавање проблема породичног насиља „инвестиција“ у будућност целокупног друштва, која се, дугорочно гледано, поред свих осталих бенефита, и финансијски исплати.</p>
<p>4. Недостаци докторске дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Дисертација нема недостатака који би битно умањили њену вредност.</p>
<p>IX ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене докторске дисертације комисија предлаже:</p>
<p>Имајући у виду предмет и циљ докторске дисертације, значај и актуелност истраживања, његов обим и дomet, као и методолошки приступ истраживању, њен хипотетички оквир и потврђеност хипотеза, као и научни допринос теорији и пракси, Комисија предлаже Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду да прихвати Извештај о</p>

позитивној оцени докторске дисертације кандидаткиње **Снежане Прелевић Плавшић**, под насловом „**Правни аспекти насиља у породици**“ и предложи Сенату Универзитета Привредна академија у Новом Саду да се исти усвоји и одобри јавна одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Дарко Маринковић, председник Комисије

Проф. др Јелена Матијашевић, ментор и члан Комисије

Проф. др Јоко Драгојловић, члан Комисије

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.